

Posudek diplomové práce **Vojtěcha Čurdy** „Etika Henryho Bergsona“

Diplomová práce Vojtěcha Čurdy „Etika Henryho Bergsona“ vznikla jako výsledek autorova zájmu o tohoto kdysi velice módního, dnes však často pozapomínaného filosofa. V centru jeho zájmu stojí Bergsonova etika, která v první polovině 20. století představovala velmi zvláštní podobu etického myšlení, postavenou sice na filosofii života, ale diametrálně se odlišující od všech jejích podob, tak jak vznikaly v německy mluvících zemích na konci 19. a na začátku 20. století.

Diplomant proto nejprve obsáhle zasazuje Bergsonovo dílo do dobového kontextu a především se snaží uchopit odlišnosti Bergsonova myšlení ve srovnání s vrcholnými mysliteli německé klasické filosofie. Zde si připravuje půdu pro odhalení zdroje Bergsonova rozchodu s tradiční metafyzikou, především v provedení Fichtově, Schellingově a Hegelově. Na malé ploše se pokouší vystihnout zejména jejich pojetí svobody, která je podle jeho mínění, zakládajícím momentem Bergsonovy etiky.

Více prostoru potom nutně věnuje autorům voluntarismu a filosofie života. Přesto, že se zde nabízí tradiční srovnání především s Nietzsche, pro diplomanta je zjevně důležitějším autorem Dilthey a jeho vymezení odlišností přírodních a společenských věd. Pro zkoumání Bergsonovy etiky, která stojí na duálním základě lidského a přírodního světa, má otevření tohoto východiska i jinými mysliteli a samozřejmě jinak klíčový význam.

Vlastní jádro práce tvoří Bergsonova filosofie a především jeho etika. Autor se nedal svést nejsnazší cestou, tj. soustředit se na rozbor Bergsonova díla „Dva zdroje morálky a náboženství“, ale pokusil se zakotvit své zkoumání širěji. Dalšími zkoumanými Bergsonovými díly se tak stávají Duchovní energie, Myšlení a pohyb a především „Čas a svoboda“. U „Času a svobody“ ho zajímá především problém determinismu a jeho vazba na Bergsonovo chápání času, u „Duchovní energie“ Bergsonova kritika tradiční metafyziky a myšlení a rozhodování a z toho vyplývající Bergsonovo chápání vztahu duše a těla. Ze sbírky esejů Myšlení a pohyb se pro něj stávají směrodatné teze týkající se Bergsonova pokusu vybudovat nový ontologický základ za hranicemi tradiční metafyziky.

Po tomto pečlivém a o studium pramenné literatury opřeném otevření problematiky se teprve autor věnuje rozboru samotného díla věnovaného etice, tj. „Dvěma zdrojům morálky a náboženství“. I zde jsou pro něj klíčové některé momenty Bergsonovy studie, především problém otevřeného a uzavřeného a dynamického a statického. Při tomto rozboru se ukazuje, jak významnou roli hrálo v Bergsonově myšlení náboženství. Stranou pozornosti nezůstává ani originální Bergsonův nápad o roli instinktů a zvyků při budování individuální morálky.

Za velmi přínosnou považují také kapitolu věnovanou Recepce Bergsonova díla v meziválečném Československu, postavenou na rešerši hlavních děl, které se v této době u nás Bergsonem zabývají.

Celkově hodnotím práci Vojtěcha Čurdy jako zdařilou. Je opřena o studium zejména pramenné, ale i sekundární literatury, přináší řadu vlastních autorových nápadů a i po formální a jazykové stránce je v pořádku.

Pro obhajobu navrhuji Tyto otázky:

1. Víím, že autor studoval i práci Deleuzeho Bergsonismus. Jak ji hodnotí a proč ji nezařadil do textu práce ani seznamu literatury?
2. Co považuje za největší přínos Bergsonovy etiky v rámci dějin etických teorií?

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm „výborně“

Praha 12.7.2010

.....
dr.Miloslava Blažková, CSc.